

Postanowienie z dnia 3 marca 1999 r.

III ZP 1/99

Rozbieżność pomiędzy praktyką organu rentowego a poglądem sądu orzekającego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, o jakim mowa w art. 390 § 1 KPC. Ocena prawidłowości stosowania prawa przez jedną ze stron procesowych należy do sądu.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Stefania Szymańska, Maria Tyszel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Iwony Kaszczyszyn, w sprawie z wniosku Zygmunta Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o wysokość świadczenia, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 3 marca 1999 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 27 października 1998 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 KPC

1) Czy obliczenie wysokości emerytury przyznanej w 1997 r. dla osoby, która miała przyznaną rentę inwalidzką od 1991 r. powinno nastąpić:

a) od podstawy wymiaru wyliczonej w ostatniej decyzji waloryzującej rentę inwalidzką,

b) od podstawy wymiaru renty na 31 sierpnia 1996 r.?

2) z jakiej daty kwotę bazową należy przyjąć do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) w sytuacji gdy podstawę wymiaru stanowić będzie kwota wyliczona w ostatniej decyzji waloryzującej rentę inwalidzką ?

p o s t a n o w i ł:

o d m ó w i ć podjęcia uchwały.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku przedstawił, na podstawie art. 390 § 1 KPC, do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne o treści przytoczonej w sentencji postanowienia.

Zagadnienie to zrodziło się na tle następującej sprawy:

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 9 kwietnia 1998 r. oddalił odwołanie Zygmunta Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 24 września 1997 r., ustalającej prawo i wysokość emerytury wnioskodawcy uznając, że emerytura ta została wyliczona zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

W uzasadnieniu wyroku Sąd przyjął, że skoro wnioskodawca, pobierający nieprzerwanie od 11 maja 1990 r. rentę inwalidzką, nie przedstawił zaświadczenia o zarobkach pozwalającego na ustalenie podstawy wymiaru emerytury w myśl art. 7 wymienionej wyżej ustawy o rewaloryzacji, to – zgodnie z jej art. 8 ust. 1 pkt 1 - podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa dotychczas pobieranej renty inwalidzkiej, w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej. Po sprawdzeniu pod względem merytorycznym i rachunkowym waloryzacji podstawy wymiaru renty inwalidzkiej wnioskodawcy, dokonanych w okresie od stycznia 1992 r. do września 1997 r., Sąd uznał, że załatwiając wniosek z dnia 22 września 1997 r., organ rentowy prawidłowo przyjął za podstawę wymiaru emerytury wnioskodawcy kwotę stanowiącą podstawę wymiaru jego renty inwalidzkiej na dzień 1 września 1997 r. Przy obliczaniu tej podstawy organ rentowy też prawidłowo zastosował kwotę bazową obowiązującą od 1 grudnia 1995 r.

W apelacji od tego wyroku wnioskodawca wnosił o jego zmianę poprzez uwzględnienie przy obliczeniu podstawy wymiaru emerytury kwoty bazowej w wysokości obowiązującej w dacie zgłoszenia przez niego wniosku o emeryturę.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu do rozpatrzenia zagadnienia prawnego Sąd Apelacyjny przedstawił swe stanowisko w sposób zasługujący na przytoczenie - w zasadzie - in extenso.

„Istota zarówno sporu jak i apelacji sprowadza się do kwestii prawidłowości wyliczenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy a w zasadzie kwoty bazowej przyjętej do jej wyliczenia.

Bezspornie wnioskodawca od 11 maja 1990 r. pobierał nieprzerwanie rentę inwalidzką wg II grupy, przez kolejne lata przeliczaną wobec wejścia w życie ustawy rewaloryzacyjnej, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, kolejnych prawem przewidzianych waloryzacji. Ostatnia waloryzacja jego renty dokonana została decyzją z 3 września 1997 r. od 1 września 1997 r. i zawiera wskazanie jej wysokości w kwocie 659,49 zł (brutto) od obowiązującej od tej ostatniej daty również zwaloryzowanej podstawy wymiaru w kwocie 925,24 zł.

Wniosek o przyznanie emerytury skarżący złożył 22 września 1997 r. Decyzją będącą przedmiotem zaskarżenia organ rentowy przyznał mu ją od 1 września 1997 r., przy czym niekwestionowane jest, że wnioskodawca od daty rozpoczęcia pobierania renty nigdy nie żądał przeliczenia pobieranego świadczenia od zarobków innych niż przyjęte do wyliczenia renty inwalidzkiej w decyzji pierwszorzadowej.

Nie ma zatem zdaniem Sądu Apelacyjnego wątpliwości, że mając na uwadze datę złożenia wniosku o emeryturę, podstawę prawną dla ustalenia podstawy wymiaru emerytury stanowi art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy rewaloryzacyjnej w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia wniosku, tj. nadanym art. 1 pkt 2 ustawy z 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 138, poz. 681), zaś wysokość tego świadczenia ostatecznie winna odpowiadać zasadom określonym w art. 10.

Wspomniany wyżej przepis art. 8 ust. 1 pkt 1 brzmi następująco:

Podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej... stanowi: „podstawa wymiaru renty inwalidzkiej – w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej”. Zwrócić należy uwagę, że zapis ten zdaje się nie uwzględniać rewaloryzacji, ale mając na uwadze okoliczność, że zawarty jest on w ustawie o rewaloryzacji przyjąć należy zdaniem składu orzekającego, że jest oczywistym, iż również z uwzględnieniem rewaloryzacji, na co zdaje się wskazywać

redakcja tego zapisu obowiązująca od 1 stycznia 1998 r. (w brzmieniu nadanym ustawą z 25 października 1994 r. o waloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 136, poz. 636).

Skoro zatem podstawa wymiaru renty inwalidzkiej pobieranej przez wnioskodawcę ostatnio przed datą złożenia wniosku o emeryturę wynosiła 925,24 zł (vide decyzja z 3 września 1997 r.), to ta kwota winna stanowić podstawę wymiaru emerytury skarżącego.

Wprawdzie organ rentowy twierdzi, że tak to uczynił i Sąd Wojewódzki stanowisko to zaakceptował, ale przedstawione w zaskarżonej decyzji matematyczne wyliczenie przeczy temu twierdzeniu.

W pkt II zaskarżonej decyzji organ rentowy zdając się zapominać o regulacji zawartej w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy rewaloryzacyjnej wylicza niejako na nowo podstawę wymiaru na kwotę 690,77 zł przyjmując wskaźnik wymiaru 103,57 i kwotę bazową 666,95 zł obowiązującą bezspornie w okresie od 1 grudnia 1995 r. do 31 sierpnia 1996 r.

Wyliczenie to i stanowisko organu rentowego a następnie Sądu jest zupełnie niezrozumiałe. Zważywszy na wysokość kwoty bazowej przyjętej do tego wyliczenia przyjąć należy, że organ rentowy wyliczył podstawę wymiaru na 31 sierpnia 1996 r., tj. na datę zbiegającą się z datą zmiany zasad waloryzacji, według niej wyliczył wysokość emerytury, wskaźnik wysokości świadczenia i następnie zwaloryzował to świadczenie za okres od 1 września 1996 r. - 1 września 1997 r. (vide pkt III decyzji).

Taka praktyka organu rentowego stosowana jest w bardzo wielu przypadkach i nie jest w tej sprawie odosobniona.

Sąd Apelacyjny uważa, że jest ona sprzeczna z zapisem art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy rewaloryzacyjnej.

Kierując się jej zapisem Sąd Apelacyjny wyraża stanowisko, że zbędnym jest ustalanie (przenosząc to na grunt rozpoznawanej sprawy) ponowne podstawy wymiaru na określoną datę, skoro wskazany przepis żadną datą nie operuje, nakazując przyjąć podstawę wymiaru renty z uwzględnieniem wszystkich kolejnych waloryzacji.

Jedyny problem mógłby się sprowadzać do tego jaka kwota bazowa winna być przyjęta do ostatecznego wyliczenia świadczenia w myśl art. 10 ust. 1.

Występujące w ustawie rewaloryzacyjnej pojęcie „kwota bazowa” nie precyzuje jaka data byłaby miarodajna dla jej ustalenia.

W doktrynie i orzecznictwie przyjęto, że kwotą tą winna być kwota obowiązująca w dacie złożenia wniosku o świadczenie z możliwością przyjęcia innej, w sytuacji gdy pracownik nie realizuje świadczenia.

Przenosząc to na grunt sprawy rozpoznawanej wprost byłaby to kwota obowiązująca na dzień 1 września 1997 r., bowiem po tej dacie skarżący złożył wniosek o emeryturę a więc świadczenie rodzajowo inne niż to, które dotychczas pobierał.

Nie sposób jednak nie zauważyć, że przyjęcie w takiej sytuacji, jak w sprawie niniejszej kwoty bazowej z daty wniosku mogłoby stawiać w lepszej sytuacji osobę, która przechodzi na emeryturę będąc inwalidą pobiera rentę od osoby, która aktualnie uzyskuje świadczenie wyliczone od podstawy wymiaru określonej w myśl art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej”.

Powyższe uzasadnienie wskazuje, że wątpliwości Sądu Apelacyjnego zrodziły się nie tyle w związku z treścią omówionych przepisów lecz w związku ze sposobem ich stosowania przez organ rentowy oraz z matematycznym wyliczeniem wysokości emerytury wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny dokonał wykładni art. 8 ust. 1 pkt 1 oraz art. 10 ust. 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji... nie przedstawił natomiast argumentów, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do jej poprawności. Rozbieżność pomiędzy praktyką organu rentowego a poglądem sądu orzekającego w sprawie nie jest zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, o jakich mowa w art. 390 § 1 KPC. Ocena prawidłowości praktyki stosowania prawa przez jedną ze stron procesu należy do sądu meritii.

Sąd Najwyższy podziela pogląd Sądu Apelacyjnego oraz zgodne z nim stanowisko wyrażone przez Prokuratora, że dla obliczenia wysokości emerytury przyznawanej w 1997 r. osobie, która uprzednio miała przyznaną rentę inwalidzką przyjmuje się podstawę wymiaru tej renty w wysokości uwzględniającej ostatnią waloryzację, przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę, bowiem ani art. 8 ust. 1 pkt 1 ani art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent... nie upoważnia do stosowania innych zasad ustalania kwoty bazowej. Wątpliwym wydaje się natomiast stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że taki sposób ustalenia kwoty bazowej mógłby spowodować, że emerytura osoby, która miała wcześniej ustalone prawo do renty inwalidzkiej będzie korzystniejsza od emerytury osoby, której podstawę wymiaru ustala się stosownie do art. 7 ustawy o rewaloryzacji. Uzasadnienie postanowienia Sądu Apela-

cyjnego w tym zakresie, nie przedstawia argumentów, a jego prawdziwość nie jest oczywista w świetle ust. 9 i 10 tejże ustawy.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji postanowienia.

=====